

Ekonomiskt bistånd/socialbidrag, individbaserad 2001

SO0203

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Socialtjänst

A.2 Statistikområde

Individ- och familjeomsorg

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Produkten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Socialstyrelsen
Adress: Statistikenheten, 106 30 Stockholm
Kontaktperson: Hans Schwarz
Telefon: 08- 555 535 78
Telefax:
E-post: hans.schwarz@sos.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)
Adress: BV/HS, 104 51 Stockholm
Kontaktperson: Inger Forslund
Telefon: 08-506 940 84
Telefax: 08-506 946 52
E-post: inger.forslund@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Skyldighet att lämna uppgifter till undersökningen gäller enligt förordningen (1981:1370) om skyldighet för socialnämnderna att lämna statistiska uppgifter, senast ändrad i förordningen (1995:1074).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den

officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallring av primärmaterial sker 3 år efter publicering. ADB-registren gallras ej, utan långtidsarkiveras på Riksarkivet.

A.9 EU-reglering

Inga EU-krav finns.

A.10 Syfte och historik

Statistiken skall ge en samlad bild av omfattningen av ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd i socialtjänstlagen (SoL) samt utbetald introduktionsersättning för flyktingar enligt lagen (1992:1068). Denna ersättning jämförelses i statistiksammanhang med ekonomiskt bistånd och infördes i statistiken 1994.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används av statliga och kommunala myndigheter för planering, utvärdering och uppföljning av verksamheten. Den ger även underlag för forskning, opinionsbildning och politisk verksamhet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Materialet samlas in kommunvis på disketter, blanketter eller listor. Huvuddelen förs över nätet till SCB:s stordator (ca 130 kommuner). Ca 20 kommuner lämnar hela eller delar av sitt material via blanketter. Resten av kommunerna lämnar sina uppgifter på disketter eller CD. Påminnelser sker dels skriftligt dels via telefon.

Uppgifterna från kommunerna består av en post för varje hushåll som mottagit bistånd under året. För varje hushåll anges kostnaden för ekonomiskt bistånd och introduktionsersättning. Dessutom anges värden på ett antal variabler (se avsnitt B.1.1.2.)

Materialet granskas och listor över fel sänds till kommunerna för rättning eller rättas via telefonkontakt.

Dubblottkontroller av flera olika slag görs och poster som utgör ett hushåll i kommunen slås ihop. En preliminär sammanställning av det material kommunen har lämnat och en jämförelse med föregående år och kvartalsstatistiken skickas till kommunerna, som härigenom får en möjlighet att korrigera lämnade uppgifter.

Materialet kompletteras med uppgifter från registret över totalbefolkningen (RTB) om de enskilda bidragstagarna. Dessa uppgifter används även till indelning av hushållen i svenska respektive utländska hushåll.

Från och med 1999 ingår vissa uppgifter om biståndsmottagares arbetslöshet. Dessa erhålls genom samkörning med Arbetsmarknadsstyrelsens (AMS) register.

Uppgifter om flyktingstatus inhämtas från och med 2001 från Integrationsverkets register över flyktingar mottagna i kommunerna.

Det insamlade materialet delas upp i två typer av poster - hushållsposter och bidragstagarposter.

Tabeller över hushåll och biståndsmottagare framställs.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Statistiska centralbyrån (SCB) har genomfört undersökningen över ekonomiskt bistånd/socialbidrag för år 2001 på uppdrag av Socialstyrelsen, som är ansvarig myndighet.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Undersökningen redovisar bl.a.:

- antal hushåll som någon gång under året fått ekonomiskt bistånd
- antal biståndsmottagare
- antal personer per 100 i befolkningen
- antal hushåll per 100 i befolkningen
- genomsnittlig hjälptid under året
- genomsnittligt ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning under året
- biståndsbelopp per invånare
- utbetalt biståndsbelopp för biståndsmottagare
- utbetald introduktionsersättning för flyktingar

för en mängd olika redovisningsgrupper; se avsnitt 1.1.4.

1.1.1 Objekt och population

Målobjekten är av två slag, nämligen (i) hushåll som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning (biståndshushåll) och (ii) hushållsmedlemmar ingående i dessa hushåll (biståndsmottagare). Dessa bildar två populationer bestående av samtliga biståndshushåll i riket resp. samtliga biståndstagare i riket.

1.1.2 Variabler

Kommunerna lämnar för varje biståndshushåll följande uppgifter:

- personnummer för samtliga personer i hushållet som är 16 år eller äldre
- antal barn under 16 år
- hushållsstatus
- ekonomiskt bistånd respektive kalendermånad
- introduktionsersättning respektive kalendermånad

Från Registret över totalbefolkningen (RTB) hämtas uppgifter om:

- födelseland
- medborgarskap
- senaste invandringsår

Från Integrationsverket hämtas uppgifter om:

- flyktingstatus
- mottagningsår

Från Arbetsmarknadsstyrelsen hämtas uppgifter om:

- inskrivning vid Arbetsförmedlingen
- arbetslöshet utan ersättning

Härledda variabler

- hushållstyp
- utrikesfött hushåll
- flyktinghushåll
- hushåll med inskriven vid Arbetsförmedlingen
- hushåll med någon arbetslös utan ersättning

1.1.3 Statistiska mått

- frekvens
- summa/aggregat
- biståndsmottagare/100 invånare i kommunen
- biståndsbelopp/hushåll samt biståndsbelopp/invånare

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisning sker på följande regionala nivåer

- kommun
- län
- riket
- kommungrupp

Följande åldersindelning används för:

registerledare:

- -17, 18-19, 20-24, 25-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-64, 65-74 och 75- år.

biståndsmottagare:

- 16-17, 18-19, 20-24, 25-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-64, 65-74 och 75-år.
- barn under 18 år

Följande indelning i hushållstyper används:

- ensamstående man utan barn
- ensamstående man med barn
- ensamstående kvinna utan barn
- ensamstående kvinna med barn
- gifta par/samboende utan barn
- gifta par/samboende med barn
- övrigt

I gruppen "övrigt" ingår dels hushåll med barn under 18 år som registerledare dels hushåll av okänd typ, oftast beroende på att uppgiften om kön saknas för registerledaren.

Antal barn i biståndshushållen indelas efter:

- 0 barn
- 1 barn
- 2 barn
- 3 barn
- 4 eller fler barn

Följande indelning av hushållen utifrån födelseland används:

- svenskfödda
- utrikesfödda exkl. flyktinghushåll
- flyktinghushåll

Som utrikesfött hushåll räknas de hushåll där registerledaren eller ev. maka/ make är född utrikes.

Som flyktinghushåll räknas de hushåll där registerledaren eller ev. maka/ make är flykting.

Vuxna biståndsmottagare (18 år -) redovisas efter:

- Kön
- Svenskfödda
- Utrikesfödda
- Flyktingar

1.1.5 Referenstid

Kalenderåret 2001

1.2 Fullständighet

För personer med ofullständigt personnummer kan uppgifter ej hämtas om födelseland etc. Detta rör ca 870 (0,3%) av biståndsmottagarna över 15 år.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten i de insamlade uppgifterna är god. Skillnaden mellan resultaten från den årliga statistiken över ekonomiskt bistånd och kvartalsstatistiken är liten. Kvartalsstatistiken redovisar ca 15 miljoner kronor (0,18%) mer. En vanlig orsak är att man felfört vård- och behandlingskostnader eller utgifter för arbetslösa som ekonomiskt bistånd

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Samtliga målobjekt ska ingå i undersökningen och därmed är statistiken inte behäftad med någon urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Inga täckningsproblem föreligger.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna samlas in via IT-medium eller på blankett.

2.2.4 Svartsbortfall

Samtliga 289 kommuner har lämnat uppgifter. Det finns dock skäl att tro att kommunerna inte har lämnat information för samtliga biståndshushåll. Storleken på denna underrapportering är okänd.

Partiellt bortfall förekommer för vissa kommuner, oftast beroende på byte av datasystem. Följande partiella bortfall förekommer:

- Södertälje saknar uppgifter om introduktionsersättning första kvartalet, motsvarande ca 7 miljoner kronor.
- Nyköpings uppgifter innehåller även kommunal arbetsmarknadsersättning (ca 4 miljoner kronor).
- Östra Göinge saknar uppgifter för första kvartalet (ca 2 miljoner kronor).
- Redovisning av utbetald introduktionsersättning har ej kunnat fördelas per månad för Umeå och Luleå kommuner.
- Ingen fördelning av utbetalda belopp per månad har kunnat göras för Alingsås och Skövde.
- Delar av året har ej kunnat delas upp per månad för Båstad, Essunga, Kungälv, Skara, Sunne, Bräcke och Berg.
- För hushåll som enbart fått introduktionsersättning redovisar Linköpings kommun uppgifterna per person istället för per hushåll.

Inga skattningar eller andra åtgärder har vidtagits på grund av dessa partiella bortfall.

2.2.5 Bearbetning

Inga nämnvärda fel kan antas ha uppkommit vid bearbetningen.

2.2.6 Modellantaganden

Inga modellantaganden görs.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Några urvalsfel finns inte, men däremot kan en viss underrapportering av biståndshushåll samt partiellt bortfall förekomma. Underrapporteringen ger underskattningar av frekvenser och summor. Storleken på denna underrapportering är dock okänd.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

En gång per år.

3.2 Framställningstid

Fem månader efter statistikårets slut.

3.3 Punktlighet

Uppgifterna levereras enligt avtal med Socialstyrelsen.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Vissa justeringar i variabelinnehållet har gjorts under senare år avseende åldersindelningar m. m. 1990 genomfördes en utvidgning av innehållet i statistiken med personnummer för, utöver registerledaren, övriga personer i hushållet, 16 år och äldre. Dubblettkontrollen för hushåll med gifta/samboende kunde härigenom förbättras och fler dubletter upptäckas. Samma år infördes en ny variabel, flyktingstatus, som möjliggör särredovisning av flyktinghushåll.

1994 infördes uppgift om introduktionsersättning till flyktingar.

Lagändringar, bl. a. de som gällt asylsökande, flyktingar och andra utlänningar, påverkar bidragstagandet och därmed statistiken över ekonomiskt bistånds jämförbarhet mellan olika år. Före 1 maj 1988 ingick till exempel även ersättningar till asylsökande i denna statistik.

Förändrad praxis och förändrade väntetider för beviljande av uppehålls- och arbetstillstånd för asylsökande och andra utlänningar påverkar också biståndsmottagandet och jämförbarheten över åren i statistiken över ekonomiskt bistånd. Antalet mottagna flyktingar i kommunerna varierar mycket mellan olika år vilket påverkar jämförbarheten.

Från och med 1998 hämtas uppgift om födelseland och senaste invandringsår från registret över totalbefolkningen (RTB). I samband härmed ersattes den tidigare redovisningen på medborgarskap med redovisning utifrån födelseland. Uppgiften om svenskt eller utländskt medborgarskap hade tidigare hämtats från kommunernas egna uppgifter, som inte alltid var aktuella.

Uppgifter om flyktingstatus hämtas från och med 2001 från Integrationsverkets flyktingregister. De uppgifter som lämnats av kommunen korrigeras utifrån detta. Tidigare års uppgifter byggde helt på kommunernas rapportering, som innehöll en del brister i flyktingvariabeln.

Från och med 1999 års statistik infördes nettoräkning av antalet hushåll på läns- och riksnivå och för biståndsmottagare på kommun, läns- och riksnivå. Detta gör att jämförbarheten med tidigare år försämrats på dessa nivåer. Nettoräkningen innebär att ett hushåll som t. ex. flyttat mellan två kommuner inom samma län redovisas endast en gång i länet. Tidigare summerades antalet hushåll för de kommuner som ingår i länet och hushållet blev dubbelräknat på länsnivå.

Uppdelning av utbetalda belopp per månad infördes 2001 och innebär att antal biståndsmånader beräknas utifrån dessa uppgifter. Tidigare summerades antal månader med ekonomiskt bistånd och antalet månader med introduktionsersättning. Detta kunde ge en viss överskattning av antalet biståndsmånader.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan grupper är god.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Redovisade kostnadsuppgifter jämförs med statistiken över ekonomiskt bistånd, kvartalsvis redovisning. Överensstämmelsen är god mellan dem.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Socialstyrelsen svarar för spridning och tillgänglighet av statistiken.

5.2 Presentation

Statistikprodukten omfattar en textdel med definitioner, kvalitetsdeklaration och en sammanfattande resultatbeskrivning och analys. Resterande innehåll består av tabeller.

I Sveriges statistiska databaser presenteras delar av resultatet.

5.3 Dokumentation

Undersökningen finns dokumenterad i SCBDOK

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterial i form av årliga register finns sparade. Specialbearbetningar utförs på uppdragsbasis. Äldre årgångar finns arkiverade på Riksarkivet.

5.5 Upplysningstjänster

Socialstyrelsen: Hans Schwarz, tfn 08 –555 535 78

SCB: Inger Forslund, tfn 08-506 940 84